કેમ સાહેબ!

તોરાની ઇસ્કી

લાવણી સંગ્રહ.

ખરીદશો?

હાજી!

શી કીમત રાખી છે?

વ્યાજબી કીમત ૨ આના! છે.

પ્રગટ કરનાર તથા વેચનાર

મેહેતા. કાશીરામ જેભાઈ (સલુણવાળા).

બુકસેલર એન્ડ પબ્લીશર ભરૂચ.

અમદાવાદ આર્યોદય પ્રેસ.

સંવત ૧૯૪૫.——સને ૧૮૮૯.

તોરાની ઈશ્કી લાવણીઓ.

રંગત છોટી ખ્યાલ ૧ લો.

જુઠી માયામાં કચ્છુ નહી પાવેગા,
સબ રહેવે અહાં સંગ હરકા નામ આવેગા. ટેક.
તુંગ દીલમે કરો વીચાર ક્યાહે કાયામે,
હરી હીરા છોડકે લીપ્ટ પડે માયામે;
ક્યા લેકે આયા સંસારકી તું છાયામે,
ક્યા લે જાવેગા જંગકે ચપડાયામે;
મરજાવે તો ક્યા પેસાકું ખાવેગા,
સબ રહેવે અહાં સંગ હરકા નામ આવેગા. ૧
સબ માલ ખજાના કચ્છુ કામ ના આવે,
વળી કુટુંબ કબીલા મીથ્યા પ્યાર બતાવે;
અપની મતલબ કે લીએ તો સબ બોલાવે,
ઈસ હરકે બીન આખર કોઇ નહી છોડાવે;
દમ આફતસે તુજે કોઇ ના મુકાવેગા,
સબ રહેવે અહાં સંગ હરકા નામ આવેગા. ૨
મીટીકી કાયા બની તપાસો તનમે,
એ મીટીમાં મીલ જાવે સમજલો મનમે;
મીટીકા બના હે સબ ઓર મીટી ધનમે,
મત કરીએ ભરૂસા દમકા જાય એક દંનમે;
રખને કીસે ભવસાગર તર જાવેગા,
સબ રહેવે અહાં સંગ હરકા નામ આવેગા. ૩
જો ભજન કરે ઓ ઉતર જાય ભવસાગર,
પ્રુ ભજન આ દેશી છંદ સુનાલો સાહર;
ગાનેમે ગુરૂ મેરે લક્ષ્મણદાસ ખુબ માહર,

સબ છંદ બના ડુંગરકુ કરતા જાહર;
છંદ બના કેહે અફ્લાતુન તું પસ્તાવેગા,
સબ રહેવે અહાં સંગ હરકા નામ આવેગા. ૪

રંગત છોટી ખ્યાલ ૨ જો.

મત ભુલ ઊસે આ જીસને દેહ બનાઈ;
હરભજ હરભજ હરભજરે હર હર ભાઈ. ટેક.
જીસ બખ્ત જનમ તે લીયા જગતમાં આયા,
ઊસ ઘડી તું જે નર મુંઠી બાંધે પાયા;
હો ગયા બેહેમ કુચ માલ યા મીલકત લાયા,
સબ લોક કહે દેખો ભગવાનકી માયા,
ઊસ ભરગમે તુને સારી જરખ રચાઈ,
હરભજ હરભજ હરભજરે હર હર ભાઇ. ૧
સબભાઈબંધ ઓર કુટુંમ કબીલા તેરા,
હર બસર લગે કેનેકું મેરા મેરા;
બજવાઇ બધાઇ બાંટે લડુ પેરા,
ખાલી મુઠી દેખી દુઃખ હુવા ઘણેરા;
ઉસ ભરગમે ચતુરા ભુલ જાય ચતુરાઇ,
હરભજ હરભજ હરભજરે હર હર ભાઇ. ૨
કુચ કરની કરનર ઇસ દુનિઆમે આકે,
કયું ગર્બ કરે એ કંચન કાયા પાકે;
મનકુ પસંદ કરનાચકું દુઓ રગાકે,
નહી પીછે પ્રાણી રહેગાતું પસ્તાકે;
મેં કહેતા હું કુચ તેરી સમજ મેં આઇ,
હરભજ હરભજ હરભજરે હરહર ભાઇ. ૩
નેકીકુ છોડ મત બદીકા બજત ઉઠાના,
કુચ એસા કર ગટ જાબે આનાજાના;

ખ્યાલ ૧૦ મો રંગત કજોડાની.

ઓ ભગવાન હું છું દુઃખવાન અરજ ધર કાન પ્રભુ તું
મારી; શા વાંકે મુજને કરી અતી દુખીયારી.
મુળ વેરી મારો બાપ ના સમજ્યો આપ ખાધી ભુલથાપ
કજોડું જોયું, કુલવંતા ઘરનો વર જાણી મન મોહ્યું;
મને પરણાવી ધરી પ્રીત ઊંડી જોઈ રીત બળે મુજ ચી-
તજકે કેમ રોયું, મારૂં સુખ સૌ સંસારનું સર્વ ખોયું;
હું મનમાં ધરૂં શું ધીર દુખે મુજ શીર આંખથી નીર વ-
હે અપારી, શા વાંકે મુજને કરી અતી દુખીયારી. ૧
હું રૂપ રંગમાં ઘણી નાનો મુજ ધણી જાઉ ચંચણી પ-
તિને જોઇ; મારૂં ચરચર લાગે ચીત જઉ શું રોઇ;
મારો સાહેલીનો સાથ હસે દીનરાત અણઘટતી વાત કરે
સૌ કોઇ, તેથી હું ફરૂં જીવતી પણ જાણે મોઇ;
હું ફરૂં છું ઠામેઠામ જાય મુજ હામ અરે હો રામ મુને
નવ ઠારી, શા વાંકે મુજને કરી અતી દુખીયારી. ૨
મળ્યો મુજને નાનો પતી દુઃખ દે અતિ હવે શી ગતી
માહરી થાશે, આ બાલકડાને સંગ જનમ કેમ જાશે;
હું ભરજોબન છું નાર બડી ગુલજાર જોબનકી બાર કેમ
જરવાશે, કામ અગ્નિ કરે દહન કેમ રેહેવાશે;
મેં પુર્વ કર્યાં શાં પાપ તેથી દુઃખ તાપ પ્રભુ દુઃખ કાપ
સર્વ ગત તારી; શા વાંકે મુજને કરી અતી દુખીયારી. ૩
હું ગઇ ધણીને ઘેર મુકી પાયેર સુખની લહેર સેજ લે-
વાને, સાસુ નણુદીના કડવા બોલ સહેવાને;
રજની ગઇ સ્વામી પાસે મજાની આશે પામી બહુ ત્રાસે
લાજું કહેવાને, મારો બાળો સ્વામી મળ્યો દુઃખ દેવાને;
છંદ બનાકે અમરતલાલ તજો સહુ હાલ કન્યાનો કાળ વા-
ત ચીત ધારી, શા વાંકે મુજને કરી અતી દુખીયારી. ૪

ખ્યાલ ૧૧ મો રંગત છોટી.

તુંજકુ દેખ મેંને તનપર ખાખ રમાઈ,
તેરે ઇસ્કમેં સારી ખોઇ કમાઇ;
તું કુવાના ઉપર રોજે ભરતી પાણી,
અહાં દેખ તુજે અબ ચેન નહીં દીલ જાણી;
હગ કહે તે બાત મેરે દીલકી ના ગાણી,
તું અજબ હે ચંચળ નાર ખુબ સેલાણી;
હમને તેરે વાસ્તે સારી જીંદગી ગુમાઈ,
તેરે ઈસ્કમેં સારી ખોઈ કમાઇ. ૧
આ કમાઇ પોતાં ઝીલીના મુજકું નારી,
ઓ પ્યારી તુને મારી નેણ કટારી;
સપનેમેં તેરી તસબીર આતીહેં પ્યારી,
તેરે ગાલ ગુલાબી લીંબુ દોહેં ભારી;
કુચ તેરી સખીને તુંજકું બોત ભમાઇ,
તેરે ઇસ્કમેં સારી ખોઇ કમાઈ. ૨
સુંદર કહેતી બકબક ના કરો તુમ યારે,
મેં તુમારી નારી તુંમ હો મેરે દિલદારે;
ફુલાંકી સેજ બીછાઈ હેં ગુલજારે,
આસક નારીને ખુબ તરેહસેં ઠારે;
આસકને ખુબ દીલ ભરકે ઉસેં રમાઇ,
તેરે ઇસ્કમેં સારી ખોઇ કમાઇ. ૩
શીર મેવા મીઠાઈ પાન અતર મંગવાવે;
આસક ઓર માસુક મીલકર દોનું ખાવે;
આસક માસુકકુ અપને દીલસેં ચાહવે;
ના કહેને પર કુંચેપે હાથ લગાવે;
કેહે આફલાતુન લાવની ઈસકકી ગાઇ,
તેરે ઇસ્કમેં સારી ખોઈ કમાઈ. ૪

ખ્યાલ. ૧૨ મો. રંગત છોટી.

એક પોછું ભેદ મીજલસમેં ચાતુર શાના,
બતલાવે જદ મેં જાનું તુજકૂં દાના;
એક નારી હમને દેખી હસ્ત હજારી,
ગથે મે લીંગા પાઉમે પેહેની સારી;
પેસાની ઉસકી ચલક રહી હે ભારી,
નાકુંકી બારી કાનમેં દેખો ડારી;
આ જુઠ નહીં હેં જાને ઉસકું જગાના,
બતલાવે જદ મેં જાનું તુજકું દાના. ૧
નારીને દેખો અપની દેહ શીંણગારી,
શીરપે ગગરી લે કુવેકે ઉપર ઠારી;
કરમેં ગાગર ખાંધેપે દોરતો દારી,
આકાશ મારગે પાણી ભરે પણીયારી;
એ નારી બતાકે છંદ પીછે સેં ગાના,
બતલાવે જદમેં જાનું તુંજકું દાના. ૨
એક નરનારીકા જોડા દેખા હે જાન,
બાવીસ કર ઓર બાવીસ ઉસકે કાન;
બે ગીનતી ગાલ રખતે પાસે ગુણવાન,
બીન રાવણ કહેતા હું સાહેર પેછાન;
કીસમ કાનપર રહેતા બતલા ઠેકાના,
બતલાવે જદ મેં જાનું તુજકું દાના. ૩
એક નર ઇસ જુગમાં દેખ કપટ સેં આતા,
એ બીના મુખસેં ઘાસ ચુંનકે ખાતા;
એ નરકા કોણુસા પીતા બતા ઓર ગાતા,
કહે લક્ષ્મણદાસ મુરખ મનમેં ગભરાતા;
સુણ અકલાતુંનકા હેં તોરેકા બાના,
બતલાવે જદમેં જાનું તુંજકું દાના. ૪

ગણપતિની સ્તુતિ વિષે.

રંગત તીલાણા.

ગણપત મહારાજ રખ મેરી લાજ દંગલમે આજ કંઠે બીરાજ;
દોવીધાઆજ સુધરેગા કાજ સુખકે સમાજ શીરતાજતાજ; ટેક
સુત લાભ લક્ષ હે દોનું ચક્ષ મોદીક ભક્ષજકે વંદન;
તેત્રીસ કરોડ રહે કરકુ જોડ એ ભાકુ છોડ ગીરજા નંદન.
મુગલકી ચાલ હે દ્રગ વીસાલ મેહેતાબ ભાલ કેસર ચંદન,
સુધબુધ સમાન કરતીહે ગ્યાન ધરતીહે ધ્યાન સુખ ભો બંધન.
ઉપવીધ ભોજંગ ઉદરકેસંગ બજતે મૃદંગ નીત્યતાલસમાન,
દોવીધા આજ સુધરેગા કાજ સુખકેસમાજ સીરતાજતાજ. ૧
શંકરકેઆંગ સકતીઅરધંગ બીનકીએસંગ ગણુપતઆલે,
ખુજા તનકા મેલ સકતીકુસેલ ગણુપતરચેલ સકતીબાલે.
જા બેઠોબાર રહોચોકીદાર નાઆવેદ્વાર કોઇ આ કાલે,
કોઇ મારે માર કરના પોકાર આવુંગીબહાર ધરમૃગછાલે.
ગનકુસમજાય સકતીવાંનાય બ્રાહ્મકીસભાય નારદબીરાજ,
દોવિધાઆજ સુધરેગા કાજ સુખકેસમાજ સીરતાજતાજ. ૨
નારદહમેશ શંકરસેબેસ સકતીસેકલેશ એસાધારા,
શંકરકીપાસ ગયે બ્રહ્મદાસ આતપનીરાસ યુપોકારા.
સકતીનેસુત્ર કીયેમલકેસુત્ર તુમબીનાપુત્ર કીએસંસારા,
શંકરકૂકાલ ગણુપતદયાલ થા દ્રગબીસાલ ચકર મારા.
શીશગએઆકાશ રથચંદ્રપાસ કેદીલમેક્ષાસ સકતીસમાજ,
દોવીધાઆજ સુધરેગાકાજ સુખકેસમાજ શીરતાજતાજ. ૩
શંકરનેજાન આપુત્રપ્રાણુ હોગયઅજાન દીલભરમાયા,
કુંજરકેશોશ લાઅતેદીશ કરદીયાઇશ છતરછાયા;
શંકરબચન કરદીયાગન પ્રથમપુજન તેરાઆયા,
ત્રીકડીખ્યાલ રંગમે બીસાલ મેરીલમેલાલ કથકેગાયા.
તોરેકાધ્યાન બગદુરસેતાન રખદેનીશાન અમ્રતકીલાજ,
દોવીધાઆજ સુધરેગાકાજસુખકેસમાજ સીરતાજ તાજ. ૪

ખ્યાલ હીંદોળાનો રંગત તીલાના.

તેરીક્યા ખુબી કીરતાર નંદઘેર લીયો અવતાર હુવે વ્રીજમે-
જેજેકાર નંદઆવાકે કાન
રતનનીકે હીંદોળે આપ બેઠે બેઠે જુલે માતા જસોદા હીંચો-
ળે ધન ધન ભગવાન
જરીકી પહેનીકે ધોતી શીરપે તેડી પાગ હોતી કંઠે મુગ-
તાફુલ મોતી સનગાર ધરે
મોહનમાળા ને ઉતરી ગલુબંધને સાંકરી હીરાકંઠી કોરેધ-
રી ચલકાટ કરે
પહેર્યા હાથે વેઢ કડાં પહોંચી વીંટી ચુની જડયાં કાંને
કુંડલને ચોકડાં બેઠા નંદઘરે.
કંચન કંદારો કમર શીરપેચ શીરપર તીલક કપારે નટવર
નેન શુરમાં ભરે
ગલે ફુલનકો હાર અતર બહેકે વારંવાર હીંદોળે જુલે
કીરતાર હુવે ગ્યાન તીહાન.
રતનકે હીંદોળે આપ બેઠે બેઠે જુલે માતા જશોદા હીંચોળે
ધન ધન ભગવાન. ૧
નરગા બોયુથી કારતી મરદંગ દુનદુભી ગદ ભરી ઢોલ ગો-
રોને ખંજરી બોલે ગનનન,
પડગગ પીપુડી તેવાર વાગે વાજાં ગુલજાર રહે શારંગી
સતાર ગરજે સનનનન;
તંબુરાને ગઢીયાલ તુરે મોહરને જાલ મછલી કાંશી વાગે
તાલ બાજે તનનનન,
સરનઇને શીરોલી ગાજે મોરલી મધુર સ્વરે બાજે બાજે
ગને ગને સાજે ગાજે હનનનન;
કરતી અપછરા નચન પાય ઠમકે ગણુનન ઘુગરા ગમકે
ગનનન હોતે ગ્યાન તાન,
રતનકે હીંદોળે આપ બેઠે બેઠે જુલે માતા જશોદા હીંચો-

જે ધન ધન ભગવાન. ૨

સાંગા સાંમી દો નાર ચમર ઢોળે તે વાર જમરૂખ હાંડી
હારોહાર ગલાશ દીપાવે,

ગાને દાદરો ઠુમરી ભેરવી લે તાલ કરી ગાને રાગ છતરી
મનકુ ભાવે;

નરનારીને બાલ દરશન કરવા જ્યાં ગોપાલ થતાં મનમે
ખુશાલ દોડયાં આવે,

ધકાધકી બહુ થાય નારી બાલક ચગદાય ભીડતન અક-
ડાય તોય ખુશ થાવે;

કોઇ તો માંખણ મીસરી લાવે કોઈ તો ગંગાજળ લેઇ આવે
કોઇ તો મેવો ધરાવે ધરે પુરૂષ પુરાણ,

રતન હીંદોળે આપ બેઠે બેઠે જુલે માતા જશોદા હીંચોળે
ધન ધન ભગવાન. ૩

એશી તરેહ જુલે કાન હોય રહેતા ગાન તાન જશોદાજી
કે મકાન દેખે નરનારી,

ત્યાંથી ઉતરી મોરાર ભોજન કરેલાં તૈયાર પછે આરોગે
કીરતાર અતિ ખુશકારી;

હીંદોળેકી લીલા લાવો બાંકી ધરનમે શુનાઓ છંદ કલગી
વારે ગાઓ ચીત વીચારી,

શુનો તુકનગીરકે ગ્યાન લક્ષ્મણદાસ હે ગુણવાન જીનકુ
ગાયનકા તાન ભારી ભારી;

છંદ ગાતે અમરતલાલ કૂડમે તીલાનાકા ખ્યાલ છંદ બ-
નાવી રશાલ ઠાકોર મીયાને,

રતનકે હીંદોળે આપ બેઠે બેઠે જુલે માતા જશોદા હીંચો-
ળે ધન ધન ભગવાન. ૪

ભોજન થાળ રંગત તીલાના.

પ્રભુ મોર મુગટ કે ધારી તેરી લીલા ભારી ભારી શુનો શા-

મને ગીરધારી મેરે ચીત ચરને;
આયે ગંગા જળશે નાયે અંગે પીતાંમ્બર લગાયે પેઠે બા-
જઠ પે આયે ભોજન કરને;
ચંદન કેશરકી ગોળી દુના હરીએ તન પર ચોળી ત્યાં કા-
ઢીતી રંગગોળી બેઠે આઈ,
ધર્યા કટોરા કટોરી મુક્યાં આખોરા આખોરી પ્યાલા પીત-
ળના રંગોળી મુક્યાં લાઈ;
થાળ કંચનકી તે ઠાગ જેમાં ચીત્રામણુનાં કાગ બેઠા છે
જ્યાં સુંદીર શ્યામ ધરી હરખાઇ,
માતા જશોદા કહેલાને પાક અછે ખુબ બનાતે અંદર તે-
જાના મેલાતે ગરથ ખુબ ગાંહી;
રસોઈ સરસ સરસ બનાઈ પ્યારે મનકે અંદર ભાઇ પી-
રસે જશોદાજી માઇ દેખો ગીરધરને,
આયે ગંગા જલસે નાયે અંગે પીતાંમ્બર લગાએ બેઠે
બાજટ પે આયે ભોજન કરને. ૧
મોતી ચુરને કંશાર બુંદી લાડુ મોહનઠાર મગદલ ગગસકી
બહુ બહાર મુકે ખાજાં,
માલપુઆને ઘેબર સુંદર લાબસી લેકર જલેબી દહી થારી-
ભર દેખો ઝાઝાં.
રોટલીને પુરણ પોળી દુધપાકમાં ચારોળી ગારી પુરીને ક-
ચોરી લાવે તાજાં,
ગુજાં સેવો લાડુ સારા સુતરફેણી શકરપારા ગાંઠીઆ છે
મીઠા ખારા કેસરી ખાજાં;
બાસુદીને બરફી પુરી દુધ સાથે છે પરસુરી પીરસી ખાં-
ડમાં કસ્તુરી મુકે ગીરધરને,
આયે ગંગા જલસે નાયે અંગે પીતાંમ્બર લગાએ બેઠે બા-
જઠ પે આયે ભોજન કરને. ૧
ભાત કેસરી તૈયાર ગુલાબી છે તરેવાર આદા ખારેકનો

આચાર કીનો જશોદાએ,
સકર શીરો પેંડા જાંન ગેગર બાટી પરમાન તલસાંકળી
વખાન ખુબ તળાએ;
ગલકાં વડાં વેગન સારાં પાનાં પોઇનાં ભજીઆં પ્યારાં ક-
ર્યાં રવઇઆં છે ન્યારાં સબ બનાએ,
તલી કાચલીઓ તેવાર તુવેર કેરી સુંદર દાર લાવી મુકી
તેવાર ખુબ પીરસાએ;
ગોળપાપડી ખાનુ દુધ કપડથી છોંનું મોરબોને અથાનુ
મુક્યાં ગીરધરને,
આગે ગંગાજલસે નાયે અંગે પીતાંબર લગાયે બેઠે બા-
જટ પે આગે ભોજન કરને. ૩
પુડા પાપડ બહુ આણ્યા તેલમાં તળ્યા વટાણા શાક તરેહ
તરેહના ધાના મુકે મૂખ આગે,
સારાં બનાવ્યાં પંડોળાં વાડકારેલાં ગીલોડાં પરવળ રતાળુ
સજોડાં દેખી દૂખ ભાગે.
રવઇયાંતો સારાં તળીયાં જોડે તળીયતો શકરીયાં ગરચાં
સાટે નાંખ્યાં ગરીયાં અચરત લાગે,
વાલોર ગવારસીંગો સારી ચટણી તરેહ તરેહની ન્યારી સ્વા-
દ જીનકા ભારી ભારી ઓર અથાગે.
ભાત કમોદનો તે વાર કેશરીછેતરેહવાર મૂક્યાં ખુબ લાવીઆ
ઠાર ત્યાં ગીરધરને,
આયે ગંગા જલસે નાયે અંગે પીતાંબર લગાયે બેઠે બાજ-
ઠપે આયે ભોજન કરને. ૪
કરકે રસોઈ રસાલ પીરસી માતાએ થાલ ભોજન કરવા ગો-
પાલ બેઠા જયારે,
જગતાં કરતાહે બખાણુ તેતો પૂરૂપ પૂરાન જમી ઉઠા ભગ-
વાન દેખો જયારે.
કાથો ચુનો ને સોપારી પાન ઇલાયચી છે સારી જાયફળ જા-

વંત્રી વલાળી આપી તે વારે,
મુખવાસ કીનો ગોપાળે પૂરણ કીધોછે થાલે ગ્યાન દીયા ડુંગ-
રલાલે કથે છંદ સારે.
અમરતલાલ કે થાં ગ્યાન ઝલકે ઝરીઆની નીશાન તેરે પર-
તાપે ભગવાન હરી રખ સરને,
આયે ગંગાજલસે નાયે અંગે પીતાંબર લગાયે બેઠે બાજઠપે
આયે ભોજન કરને.

ખ્યાલ ફુલાનો રંગતતીલાના.

દંચલ દરમીઆન સાહેર કથના એસા ગ્યાન કહું ફુલુ કાબ-
ઇઆન ચાતુર ગુણવાન,
ફુલું મેં ભગવાન બાસા હરીકા તું જાન મૂરખ ઉસકુ પહે-
ચાન ધર પ્રભુકા ધ્યાન—ટેક.
બેલેમે બીહારી દોનું મરવેમે ધીરધારી મોગરેમે મોરારી
નંદ કે લાલા,
ચંપેમે ચીત ચોર કદંમ અંદર કીસોર ચંબેલીમાં ચકો-
ર બનસીવાલા.
જુઈમાં જુગજીવન ગુલ ગોટામાં ગોવરધન કેવડેમાં કીસંદ
નટવર બાલા,
ગુલાબમાં ગોપાળ મુધુ માલતીમાં હાલ બસે આપ નંદલા-
લ કર પ્રતીપાલા.
ગુલદાવરીમાં ગોવીંદ રહે સદા આનંદ ઓતો જસોદાકે
નંદ આપે ભગવાન,
ફુલુ મેં ભગવાન બાસા હરીકા તુ જાન મુરખ ઉસકુ પહે-
ચાન ધર પ્રભુકા ધ્યાન.
નરવેમેં નારાયણ પાયે કમલ મ્યાને કેસવરાયે કેતકીમેં
કનૈયા છાયે મધુ ગન મ્યાને,
મારેમેં પુરસોતમ પોયનેમે પરીબ્રમ ગુલતોરેમેં ત્રીકમ

મગન મરતાને;

ચંદની ચતૂર ભુજકુ પ્યારી ગુલસ્દેમેં વનમાળી જીંતકી
કલાહેગી ન્યારી સબ જગ જાણે,
જાસુમેં જગ શમ સાઈ અંદરહે સાંગ કીયે ભક્તુ કે કામ
કરકે બાને;
પાંદડીમેં પ્રીતમજી પ્યારે નરસીંગ હુ અવતારે જીણે હરણ્યા
કુસકુ મારે બડે બલવાન,
ફુલમેં ભગવાન બાસા હરીકા તું જાન મુરખ ઉસકુ પહે
ચાન ધર પ્રભુકા ધ્યાન. ૨
મોતીયેમાં મન મોહન તગરી ગ્યાને તીભોવન ચલનમેં
સચીદાનંદ રખ કીરતારે,
કડેમેં કલ્યાન કદમ અંદર કેવળ જયાન સુણો જુઈમેં બસે
યાન માધવ પ્યારે;
સાતરૂમે રાગસુધર રખતી ગ્યાને રઘુવર નરમેલીમેં હે
નટવર ખડે લલકારે,
બારેસરીમેં બીજ બાલા ગુલ સબદેમેં ગોપાલા જીણે નાગ
નાથા કાલા કાલા જયારે;
કસનારમેં કરનહાર તકતી ગ્યાને પાયે બહાર જીસે કરે
જકતધાર રામ જો ગુણવાન,
ફુલમેં ભગવાન બાસા હરીકા તું જાન મુરખ ઉસકૂ પહે-
ચાન ધર પ્રભુકા ધ્યાન. ૩
સાહર લે ફુલુકા ખ્યાલ તેરા છંદ તોડા અબ કયું હુવા
પેમાલ સુન જાબાની,
ગુરૂ કહે રીસાલ છંદ કથે માણુકલાલ જીંદગી દેખ નીરાલી
ચાલ એસે ગ્યાની;
આની સુનતે ખ્યાલ મેરા ચંગ ઉતાર બાના હેરા મુખડા
ઉતર ગયા હે તેરા હઠ મત જાની,
કહે લક્ષ્મણદાસ લલકાર ડુંગરસીંગ હુવે તૈયાર બાદી ભગ

ફેડસે યાર ઉડ ગઈ સાની;
સ્યાની આફ્લાતુન કે છંદ કીયા તુજકુ આંપર બંધ તેરી
ગતી હુઇ મંદ સુનુતે બઈઆન,
ફુલુમેં ભગવાન બાસા હરીકા તુ જાન મુરખ ઉસકુ પહે-
ચાન ધર પ્રભુકા ધ્યાન. ૪

ખ્યાલ ફુલાનો રંગતતીલાના.

સુનો સુનો ગુની જન દીલસે કર લો મથન પ્રભુસે રખકે
તન મન એસા ગાઓ,
એક એક ફુલકા લો નામ આવે ઉસકે ઉપર રામ સુનો
ગાવન આ ઠામ તુમ દીખલાઓ—ટેક.
ગોટેમે ગોવરધન ધારી ગલએમે રેહેતે ગીરધારી ગુલાબમે
ગૌચારી નંદકે લાલે,
ગુલ ગોટેમે ગોપી હર મોગરેમે મોરલીધર મરવા સ્યાને
મોહ કર રહે ગોપાલે.
મધુ માલતીમાં મોહન કેતકી માંહે કીસન કરેનામાં કૃપા
નંદ રહે તે કાલે,
લેહેર લેતે વીઠલરામ કમલ કીરપા કે વીસરામ કદમે કરૂણા
સાગર નામ દેખો વાલે.
જુઇમાં જુગજીવન લાલા કડામાં કરૂણાવાળા કેવડામાં કન-
યા કાળા ઉનકુ ચાવો,
એક એક ફુલકા લો નામ આવે ઉસકે ઉપર રામ સુણો
ગાવન આ ઠામ તુમ દિખલાઓ. ૧
ચંબેલીમાં સીત ચોર નર મેલીમાં નંદ કીસોર સાથ રહે
હરી ચકોર રહે મોરારી,
જુઈમાં રહે જુગદીસ અગથીઆમાં રહે ઈસ આઇનીમાં
આનંદાધીસ સરી ગીરધારી.
ગુલદાવદીમાં ગોપાળ જાયે જગત કે પાળ નરવા સ્યાને

નંદુલાલ ઉનકી બલીહારી,
સારી મેરે સુંદીર શ્યામ અગથીઆમાં આદીતરામ ગોટા
ભ્યાને ગોવીંદરામ લીલા ભારી.
જુઈમાં જુગજીવન લાલા કડાગાં કરૂણા વાલા કેવડાગાં કન
ઈઆ કાળા ઉનકુ ચાગો;
એક એક ફુલકાલો નાગ આવે ઉસકી ઉપર રાગ સુનો
ગાવન આ ઠાગ તુમ દિખલાઓ. ૨
પોઇનીગાં રહે પ્રીતમ તગરી ભ્યાને હે ત્રીકમ ચંદનીએ
રહે મગન રહેતે ભુધર,
હજારીમાં રહે હરી કાંટાસરીએ કૃપા કરી ચંદનીમાં પ્રીતમ
પ્યારી નંદ કે નટવર.
કૃષ્ણાગાં કૃપાનાથ કરણે જો પ્રીતમ સાથ કદમેતો ભરી બા-
થ એસા ગીરધર,
ધારીઆગાં ધરણીધર સુરજ મુખીગાં સુંદર કરૂણાગાં
ગંગેશ્વર જાસુદીગાં જગકર.
જુઈમાં જુગજીવન લાલ કડાગાં કુરૂણા વાલા કેવડાગાં કન-
ઇઆ કાલા ઉનકુ ચાગો,
એક એક ફુલકા લો નાગ આવે ઉસકી ઉપર રાગ સુનો
ગાયન આ ઠાગ તુમ દેખલાઓ. ૩
લક્ષ્મનદાસ હે શીરદાર ગાતે ફુલનમે કીરતાર રહેતે ડાકો
રમે યાર ઢુંડકે લાના,
ખ્યાલ તીલા નામે ગાઓ ફુલન ઉપર બનાઓ હરીનાગ
સુનાઓ પીછે છંદ ગાના.
ડુંગરસીંગ હે ગુનવાન ગાતે તોરેકા ધ્યાન ખુબ ગાનેકા
તાન હે સુન સાના,
કથકે ડાકોરમે ખ્યાલે છંદ ગાને અમૃતલાલે રંગત કહેતે
કલગી વાલે ગત ભાગ જાના;
જુઇમાં જુગજીવન લાલા કડાગાં કરૂણા વાલા કેવડાગાં ક-

નઇઆ કાલા ઉનકૂ આઓ,

એક એક ફુલકા લો નાગ આવે ઉસકી ઉપર રાગ સુનો

ગાવન આ ઠાગ તુમ દેખ લાવો.

બોડાણા વિષે. રંગત. તીલાના.

ભક્તિ બોડાણાકી ભારી સીત્તર વરસ સેવા ધારી લાયે

ડાકોર મોરારી સરી ભગવાને,

ધર કે બોડાણાએ ધ્યાન, કીયા હરીસે પેહેચાન લાયે ડા-

કોર મકાન સબકો જાને. ટેક.

જમણા હાથમે તુળસી વાની ધ્યાન હરીશે લગાઇ નીશ

દીન રહેચાઇ તનકે અંદર,

જાય દ્વારકાં મકાન કરે ગોમતીમાં અસ્નાન જપે પુરૂષ પુ-

રાણ અપકે મન ધર;

પોતે મંદીરમાં જાય દરશન કરી ખુશી થાય વારોવાર લા-

ગે પાય આતસ્કર કર,

તનસે ભક્તિ એશી લીધ સીતેર વરસ સેવા કીધ પ્રસ-

ન હુવે કૃપાનીધ બોડાણા પર;

જાની અપનો એ દાસ હરીએ કરી દીલમે ખ્યાસ લાકે

મનમે ઉલ્લાસ દીયા બરદાને,

ધરકે બોડાણાના એ ધ્યાન કીયા હરીસે પેહેચાન લાયે

ડાકોર મકાન સબકો જાને. ૧

બોડાણાકે હરી સાથ સુણો તમે દીનાનાથ કરો ડાકોર

પ્રખ્યાત તમો ગીરધારી,

પ્રભુ કહે ઠીક આવું પણ કેવી રીતે જાઉ બોડાણા કે ગા-

ડી લાવુ હવે મોરારી;

આઇ બોડાણાએ ઘેર ગંગા બાઇને કહી પેર કરી ભગવા-

ને મેર સુનલો નારી,

ખુશ હોતે ભગવાન મેંને મંગે બરદાન ચલો ડાકોર મકાન

મેર કરી સારી;

બોડાણાએ ગાડી લાઈ બાંધી સાંધી ઠીક બનાઈ બેઠીઆછે
બળદ ત્યાંઇ નબળી નાંને,

ધરકે બોડાણાએ ધ્યાન કીયા હરીસે પેહેચાન લાયે ડાકો-
ર મકાન સબકો જાને. ૨

બળદ પે ગાડી લગાય રાજી રાજી હોકે જાય આયે દ્વારકાં-
ની માંય ગોમતી તીરે,

કાબાઓ કરે મશ્કરી ધુલ નાંખે મુઠી ભરી બોડાણોતો જ-
પે હરી રાખી ધીરે,

પછી નીશા પડી જ્યારે બંધ મંદીર કીધાં દ્વારે જાગતો
કીધો અપારે ત્યાં જાગીરે;

નીદ બોડાણાને આઈ હરીને તો ચીંતા થાઈ પછી જગા-
ડયો છે જાઇ ત્યાં રઘુવીરે,

હોજા બોડાણા તૈયાર વેલ જોડી તેણી વાર હાકે ગાડી મો-
રાર સુતે બોડાણે;

ધરકે બોડાણાએ ધ્યાન કીયા હરીસે પેહેચાન લાયે ડાકોર
મકાન સબકો જાને. ૩

પવન વેગે બેલ દોડાએ પલમે ડાકોરગાં મેં આએ ખબર
ગંગા બાઇને પાયે થાળ લેઈ આએ

કાબા હરકે મંદીર જાય નહીં દેખે જગરાય બોડાણા કે પ-
ર કોપાય સબકો ધાએ.

આયે ડાકોર અંદરે શોધ ઠાકોરકી કરે આંસુ આંખ્યોથી
ઝરે હરી નહીં પાએ.

પછી વિચાર એવો ધાર્યો પકડી બોડાણાને માર્યો મરતાં
બોલ્યો એ ઉગારો તમે રઘુરાએ.

પછી બોલ્યા કીશન તમે શુનો કાબા જન મુજ બરોબર
સુવરન લો ગુનવાને.

ધરકે બોડાણાએ ધ્યાન કીયા હરીસે પેહેચાન લાયે ડાકોર

મકાન સબકા જાને. ૪

સબા વાલસે તાલાગો કામેકી આશા છોડાએ છલબલ કરકે
બોલાએ એસે ભાગવાને.

શબ્બી ભાકાનકી લાજ કરે એસા હરી કાજ રહે ડાકોર
મહરાજ કરકે થાને.

બોડાણાકુ કીસદીન મારે કીસદીન ડાકોર પધારે જટ કહે
તે કલગીવાલે ફટ કે મ્યાને.

ગ્યાન તોરાકા ગાતે ગુરૂ લક્ષમણદાસ ધરાતે ગુની ડુંગર-
સીંગ કહુલાતે બડે ગુણવાને.

કુથકે ગાતે અગરતલાલ ફડમે તીલ્લાનેકા ખ્યાલ ગેરા બાન-
જે ચેનાલ રહે ડાકોર મ્યાને.

ધરકે બોડાણાએ ધ્યાન કીયા હરીસે પેહેચાન લાયે ડાકોર
મકાન સબકા જાને. ૫

ખ્યાલ કલગીનો જવાબ રંગત તીલાના.

રહેકે ગોકુલમે ગીરધારી ખેલ કરતે હે બનવારી જલ
ભરને જાવે નારી સખીયાં હલમલ;

મારે નેનુકી કટારી દેખકે સખીયાં મોવે સારી દેખે દાંના
કુએ ગારી કરતી ખલબલ.

માથેમે ડાલુ ધુપેલ જોડે કોપરેલકા તેલ રસ્તેમે કરતી એ
ખેલ સબ જાતી હે,

ખુબ સુંદર હારે બાલ ઉસકા ગોરા દીસે ગાલ દો નેન
બીલે આનીયાલ બલખાતી હે;

કંઠ બીખે કોયલ જેસા લોકુકુ દેતી દીલાસા લેકે આના
ચારો પૈસા ફોસલાતી હે,

કયાકુ હુ છાતીકી મે બહાર ચોમુલ લીંબુકે આકાર ચોલી
બાંધી ખીચકે યાર મલકાતી હે;

મારે નેનુકા ઓ તીર નાંખે કલેજાકુ ચીર નન રહેવે જનમે

ધીર કરતી છલ બલ,
મારે નેનુકી કટારી દેખકે સખીયાં મોવે સારી દેખકે કાંના
કુંએ ગારી કરતી ખલબલ. ૧
પહેરીહે નાકુમે બાલી બેલી હોઠુમે ખુબ લાલી ચલતી હ-
સતી ગીગત બાલી સખીયાં સગરી,
સુંદર શોભેહે કપાલ લોક સાંમે રહેવે ભાલ ચલતી નારી
નાજુક ચાલ શીરપે ગગરી;
જલ ભરને કારન આતી દેખ કાનાકુ ગલકાતી અપની
દેખલાતીહે છાતી દેખ રહે ટગરી,
કહાન લુટે એસા માલ કરદે સખીયાકુ બેહાલ ના છોડે દેવે
ગાલ કયાં જાય ભગરી;
તોફાન કયું કરતા નંદલાલ મૂખસેં દેવુંગી મેં ગાલ કહુગી
જસોદાજી કૂ હાલ જાજા ચલ ચલ,
મારે નેનુકી કટારી દેખકે સખીયાં મોવે સારી દેખકે કાંના
કુંએ ગારી કરતી ખલબલ. ૨
બનસી બજાતાહે કાન સખીઆં હો જાતી બેભાન નીત કર
તાહે તોફાન બ્રીજકે બાસી,
પીતાંબર પેહેરાહે બેસ ખભા ઉપર સુંદર બેસ મુગટમે ગ-
ણા નહી લેસ ડગલી ખાસી;
ગલે શોભે મોતનકો હાર કંઠે ગલુબંધહે સાર દસતુમેં
વીંટી તુ ધાર કહો કયા રાશી,
માગે જોબનકા દાન રસ્તા રોક ખડા હે કાન કયુ કરતાહે
તોફાન તું અવીનાશી;
ગાશી ગારકે નીરધાર શાહ હોતા આની વાર નહી લાજ-
મ તુમકુ યાર કયું કરતા બલ,
મારે નેનુકી કટારી દેખકે સખીયાં મોવે સારી દેખ કાંના
કુંએ ગારી કરતી ખલબલ. ૩

નારી ખુશ હો ગઇ હે યાર કાનાસે કરકે લો પ્યાર દીલકી
કહેતીહે બીચાર મીલ ગયે જ્યારે,
તડપ રેહેતા ઉસકા તન કાંનાસે મીલનેકા ગન બહોત હોતી
ના પરસન પડ ગયે ન્યારે;
ગુરૂ લક્ષમણદાસ ગુણવાન સાહર ફડમે તુ પહેચાન ગુપ્ત
બાત રખી હે જ્યાન કર બીચારે,
છંદ કાટા મેને હાલ મેરેસંગ હે ડુંગરલાલ ડાકોર અંદર
મેં તતકાલ સુનો સબી પ્યારે;
છંદ કાટે આફલાતુન ગુપ્ત ભેદ રખાહે સુન ઝટ કહેદે ઉલુદુ
ન અહોંસે ટલટલ,
ગારે નેતુકી કટારી દેખકે સખીયા મોવે સારી દેખ કાંનાકુએ
ગારી કરતી ખલ બલ. ૪

ખ્યાલ રંગત જુની.

ગ્વાલાના ના કહેતી એ કાનકા ઢંગ જાના
જુગનાં તીર જલકુ જાતી યાં ઘેર ખડાકાના—ટેક.
શીર મેરેપર ધરી સોનેકી ગગરી
ધડા હાથમેં લેકે ચલી એહી છોડ નગરી
જાય પનઘટપર મીલીઆઈ ગ્વાલ સઘરી
રહી કેડે સબ ગઇ આગાડી અમી પડી અતરી
કરનને દેખી પાસઓ ખડા હોકે સાના
જુગનાં તીરે જલકુ જાતી યાં ધરે ખડાકાના ૧
નેન મેરેમે મેં કાજલ જો લગાયા
પેહેના ગુલાબી સાલુ અંગે દાગીના જો સોહાયા
ઠંમકતી જાતી દેખ મુજકૂ લલચાયા
ઘેર લીઈ મેરેકૂ પીછે ઓ લીપટ પડને આયા
યાંસે જાનેકા નહીં જરા હે ઠેકાના
જુગનાં તીરે જલકુ જાતી યાં ધરે ખડાકાના ૨

પીછે ઓ કાના ઓ લીપટ પડા મુજકુ
ફાટી ચોરી ગાલ કપડે કયા કહું રાણી તુજકુ
મધુ બન અંદર ઘેરા જોઈને મુજકુ
હુઈ મેંતો બેહાલ એ કાના ખુશ કરે દીલકૂ
ગરતહે એસા એ નંદગેર નાના
જાુગનાં તીરે જલકુ જાતી યાં ધરે ખડાકાના ૩
મધુ બન અંદર એસી ગગત એ ઉડાવતે
ઢુંડ ઢુંડકે ખ્યાલ હરીકા લછમનદાસ ગાતે
તુગકૂ ચાતેહે ગુની ડુંગરસીંગ ચહાતે
જે લીંન ગીયા કારીયા સખત એ આદુપે બનાતે
આફલાતુન કહેતા છંદરે તાનસેં ગાના
જાુગનાં તીરે જલકૂ જાતી યાં ધરે ખડાકાના ૪

રાગ પ્રભાતી.

ભયો ભોર ઉઠો રઘુરાઇ; યું કહે જશો ગતગાઈ. (ટેક)
ચુંચું ચુંચું ચરીયાં બોલે, આલસ છોડ આંખો દે ખોલે;
ગાતા કહે મુખ ધોલે, કુંવર કનાઈ. યું કહે. ૧
ઉઠ કે કહાન ખડે અગનાકે, માત જશોમત કહે સમજાકે;
માંખણ રોટી ખાકે, જાવ તુમ ભાઈ યું કહે. ૨
ખાઇ રોટી શીર કરલી ત્યારી, હાંક લેઈ ગઉવનકુ સારી;
ખાંધે ધરી કગર તુકારી, ચલે બનમાંઇ. યું કહે. ૩
બનમે જાય હર ગઉઆં ચરાવે, લછમનદાસ સબકુ સમજા ;
સાંજ પડે કે ધરકું આવે, અમૃતને કથગાઇ. યું કહે. ૪

રાગ ચાલતો.

ઉઠો સુંદર સ્યામ બીહારી, જગ નરખત નર ઓર નારી;
જેય જશોમત પુત્રજ ગાઈએ, ભોર ભયો કેસે સમજાઇએ;
ઉઠ કર કીશ બહારકુ આઈએ કરો ગઉઆં સબ ત્યારી. ૧
મોર મુગટ પીતામ્બર ધારી ખાંધે કામળ ધરલી ન્યારી;

હાથ બીચ લકડીઆં સારી, મોહન મોરારી. (છબ.) ૨
ઊઠકે ચલે ગઉઆં સંગલાલે, ગલે સોહે બેજંતી માલે;
ગ્વાલ બાલ સબ સંગે ચાલે, ચલે બનવારી. (છબ.) ૩
જાય ચરાવે બનમે ગઉઆં, એસે હે ઓ કુંવરકનઈયાં;
સાંજ પડે કે ઘરકુ આઇઆં, ઓ ગીરવરધારી. (છબ.) ૪
એસે હે આનંદ દુલારે લક્ષ્મણદાસ છંદ ખુબ લલકારે;
કથ આફ્લાતુંન કહે તોરે વાલે, જાઉ બલીહારી. (છબ.) ૫

રાગ ચાલતો.

હે જશોમતકુંવર કનાઇ, ભયો ભોર ગઉઆં ગભરાઈ; ટેક.
મોર મુગટ છબ દેખત આલી, ખાંધે કામળ સોહે કાલી;
ચાલે ગઉઆં સંગે હાલી બનમે જાઇ. (ભયો) ૧
બનમાં જાય ગઉઆંકુ ચારે, સંગ સખા જીનકે હે સારે;
મુખ મોરલી ખુબ જગકારે, મોહે સબભાઈ. (ભયો) ૨
એસી મહેમા અપરંમપારે, મહીં સખીઆંમે ખેલે નારે;
સાંજ પડે ઘર આવે યારે, લીલા બતાઇ. (ભયો) ૩
લીલા નહી કૃચ બરની જાવે, તીન લોક સબહી ગુન ગાવે;
ગુરૂ લક્ષ્મનદાસ કહાવે, અમૃતને કથ ગાઈ. (ભયો) ૪

રાગ પ્રભાતી.

ભજ ગન હરન સુખ દાયક, સબી ગુન લાયક. (ટેક)
એકદંત તક જો કોઈ ધાવે સુનીવર મુનીવર સબી ગુન ગાવે;
ધ્યાન ચરણુ મેં ચીત લગાવે, હોય સૂખ સાયક. (સબી) ૧
રટ સકલ જન નર ઓર નારી, ચત્ર ભુજની લીલા ભારી;
પીતા જનકે ત્રીપુરારી, ગીરી સુત પાયક. (સબી) ૨
ઉમા પુત્રકી કરે જો સેવા, ઇછા ફલ પાવે જો મેવા;
એસે હે ઓ દેવા, ઉમીયા નાયક. (સબી) ૩
રીધી સીધી કરે એ દાતા, કર સમરણસે સંકટ જાતા;
લક્ષ્મનદાસ અસ્તુતી ગાતા, કત આફ્લાતુંન ગાયક. (સબી) ૪

રાગ ચાલતો.

જે કોઇ એક દંત કુ ધાવે વીઘન કટ જાવે. (ટેક)
વીઘન હરન હે જીસકો નામ, તે પુજે હોવે વીશ્રામ;
દેખતે હે સૂખ ધામ, છબ દરસાવે. (વી૦) ૧
ગીરજાનંદન અતી સુખકારી, શોભા બરની ન જાય તુમારી;
ચત્રભુજ હે તુમારા ભારી, સબી ગુન ગાવે. (વી૦) ૨
સુંદર રૂપ દેખત મન મોહે, અરણ કુસુમકી માલા સોહે;
રીધ સીધ કે દાતા ઓહે, અક્ષતગંધ ચડાવે. (વી૦) ૩
તેત્રીસ કોટી સમરે ભાઈ, ઇંદ્રાદીક પૂજે સવાઇ;
લક્ષમનદાસને બયાં સૂનાઈ, અમૃત ચીત ચહાવે. (વી૦) ૪

રંગત લંગડી.

રટે અગરજો રામ નામતો, ભવસાગરકે પાર પડે;
છુટે ફંદસે કબીના, ઉસકુ જમકા માર પડે.
કાયા કંચન હો જાવે, બસ રામ નામકે ગાનેસે,
ખટ શાસ્ત્રકા ભેદ મીલ જાવે, નામ સુનાનેસે;
ગ્યાન ધ્યાનમે સમજે ભલાઇ, મીલેતો સબી જમાનેસે,
નામ ઉસીકા રટોતો મીલે, એ હરેક જમાનેસે;
રામ નામ કે નીસે કીએસે, જલક બડી તલવાર પડે,
છુટે ફંદસે કબીના ઉસકુ જમકા માર પડે. ૧
રામ નામકા એસા મંત્ર શંકરને મુખમે ધારા,
જેર હલા હલ પીગયા અમૃત એ હોગએ સારા;
રામ નામકા પ્રતાપ હે એસા અસુર એ હરનાકુસ હારા,
ફોડ થંભકુ પ્રગટ હુવે આં હરનાકુસકુ મારા;
મહાબલી રાબનકે જોધે રામ નામસે પાર પડે,
છુટે ફંદસે કબીના ઉસકુ જમકા માર પડે. ૨
રામ ચરનકી રજસે અહલ્યા તરી મહા સંતાપ ગયા,
મુની ગઉતમકા દીઆથા જો ઉસકા કુલ શ્રાપ ગયા;

લાખુ પરવત તરે નીરમેં પાર સમુદ્ર આપ ગયા,
ફરસુરામકા તુટ ગયા ધનૂપ કિનુકા ચાપ ગયા;
જીવન મુકતી સેજ મલે એ નામ કોઇ નર નાર પડે,
છુટે ફંદસે કદીના ઉસકુ જમકા માર પડે. ૩
પાપી તર જાતેહે પલકમે રામ નામ ગુન ગાએથે,
લક્ષ્મનદાસકે ચંગ દસ નામી ખુબ બનાએથે;
ડુંગરસીંગ છંદ કહે મોરલીસા મગ્ન ભજનમે પાએથે,
ભોગીલાલકે નાથજી કલગીવાલે ચીકરાએથે;
સુનકે સકુન આફલાતુન કે સબ દુશમન દેખ લાચાર પડે,
છુટે ફંદસે કબીના ઉસકુ જમકા માર પડે. ૪

નરસિંહ મેહેતા વિશે.

જુનાગઢના બ્રાહ્મણ નરસીંહ ભગ્તીકા કિસકૂ લગા તાને;
ઓર ન જાણે ફકત એક રામ નામકુ પરછાને. ટેક.
મેહેતાજી મન કરે વિચાર મારેતો અરે કરવું ખટ કર્મ,
ઉના પાણી માંગ્યા ભભાંસે જરા ના સમજી મર્મ;
ગુસા કર મેહેતાસે બોલી કયું હાથ બાગે ખોતેહો ભર્મ,
ઉદાસ હો ગયે સુણુકે બચન ભાભીકા હુવે ગરમ.

સહેર.

સુન વચન ભાભીકા મેહેતા દિલમાં હુએ ઉદાસજી,
ઉઠકે ચલે આહોંસે એ જડ જંગલમાં કરદીએ વાસજી;
ચલતે ચલતે ગયે જંગલમાં આવ્યા એક દેવલ પાસજી,
ધ્યાન શંકરકા ધરે મુકતીકી ચહાવે આસજી;
સાત દીનકે અપવાસ હૂઆ એ વાત સબી આલમ જાણે,
ઓર ન જાણે ફકત એક રામ નામકૂ પહેચાને. ૧
શંકર બોલે મહેતાજીસે આજ હુવા તમ પર પ્રસન્ન,
ઈચ્છા મનમે હોયસો બોલ કહેકે દે દીયા દરશન;

કહે મહેતા શંકરકૂ રખો તમ પાસ સદા ચહાતું દરસન,
મોક્ષ ગતી દો મીલાદો ઓર મુજે આપી કરસન.

સહેર.

નરસીંહ ઓર શંકર ગયે બેઠેતે લો ભગવાન જહાં,
વિશ્નુ કહે શંકરકુ તુમ કયું લાયેહો ઉસકુ આહાં;
વરદાન નરસીંહકુ દીયા વિશ્નુને અબ દેખો તહાં,
ફીર દીન દીયે વરદાન ગયે મહાદેવજી મીલ ગયે કહાં;
આશ કરો મહેતાકી પુરી એસી મુખસે બોલા બાને,
ઓર ન જાણે ફકત એક રામ નામકૂ પહેચાને. ૨
ખુશ હોગએ મહેતાજી દીલમે દરશન હરીકે પાયાહે,
સરી કીશ્નકે ચરનમે અપના શીશ નમાયાહે;
ભગત બડાએ જાનકે આપના મૂખસે બચન સુનાયાહે,
નરસીંહજીને દેખલો દરશન વિશ્નુકા પાયાહે.

સહેર.

મહેતાજી ખુશ દીલસે ભયે વરદાન પાયા યારજી,
રંગ રંગ કહે મહેતાસે અબ તેરે કયાહે દરકારજી;
હમેશાં ગુણ ગાયા કરો દીલસે તો તુમ તતકારજી,
ઓર ભીડ પડે ઝટ આવુંગા મુજકૂ દીયો પોકારજી;
કામ હો ગયા મહેતાજીકા મીલ ગયા ઉસકુ ભગવાને,
ઓર ન જાણે ફકત એક રામ નામકૂ પહેચાને. ૩
ખુશ હોકે મહેતાજી અપની ભાભી પાસ તો આયેહે,
પાઉમે પડકે એ મુકતી મીલી બચન સુનાયાહે;
શુકન કીયા કડવા તુને અમરત સામે ગુન પાયાહે,
તેરે બચનસે મેરેપર સરીકીશ્નકી છાયાહે.

સહેર.

લક્ષમનદાસ ઉસ્તાદ મેરેહે બડે હુશીઆરજી,
કબ નરસઇને ઘર તજા કહેદો તૂમ મુજકુ યારજી;

અમદાવાદમાં રહે બનાયા છંદ મેને સારજી,
જાંનશો જોદેહે મેરે ડુંગરસીંગ દોસદારજી;
આફ્લાતુન છંદ બનાકે ગાને છંદ કટા તેરા નાદાને,
ઓર ન જાણે ફકત એક રાગ નાગકુ પહેચાને. ૪

નરસીંહ મેહેતાની હુંડી રંગત લંગડી.

બીજ ગંડગસે ચલકે બ્રાહ્મણ ગીરનારકા તીરથવાસી,
આવ્યા જુનાગઢ હરીકા ભકત રહે મહેતા નરશાહી;
હુવા નગર પરવેશ બ્રાહ્મણ ફીકર કરે તીરથવાશી,
મુજ જાના દ્વારકાં આગે કાગા લુટ દેવે ફાંસી;
રૂપીઆ હે દો હજાર મારે હુંડી કરની હે ખાસી,
કોઇ શેઠ બતાદો ગરીબ બ્રાહ્મણકી કરો કોઈ મત હાંસી.

સાહેર.

નાગર સબ હસકે કહે બ્રાહ્મણ ઈધર ક્યુ આઇજી,
હુંડી વારંન નરસાઈ રહે તુમ ઈનકે દ્વારે જાયજી;
રૂપીઆ પરખ દોઆ કરે હુંડી લીઓ લીખાયજી,
પૂછ કર બ્રાહ્મણ ચલે નરસહી કે દ્વારે જાયજી.

દાદ રંગ.

નરશાહી મેતા હે ભારી, હુંડી કર દેઈગા સારી;
પ્રતીબ્રતા હે નારી, નરસહીં કે ગર ફુલ હજારી;
બ્રાહ્મણ કરે લાચારી, કરી ચલનેકી શુન ત્યારી;
મુજકુ હે ખરે ભારી, હુંડી કર દોજી હમારી.

ચાલ.

નરસહી જીરે બ્રાહ્મણ કુ ભોજન કરવાયા;
એ ચરણ ધોઇ ચરણાગત શીશ લગાયા;
દેખકે હુંડી બ્રાહ્મણકુ વીદા કરવાયા;
ઓ પહોચ્યા દ્વારકાં દરશન હરીકા પાયા;

રંગત લાલજી.

બ્રાહ્મણ ઢુંડના ફીરે, પુરીમે કયાં સાગળશા શેઠ,
કયાં સાગળશા શેઠ લાલજી કયાં સાગળશા શેઠ;
નરશાહીને હુંડી લીખી, ના હુઇ શેઠસે ભેઠ,
ના હુઇ શેઠ સેં ભેઠ, લાલજી ના હુઈ શેઠસે ભેઠ;
ખોટી હુંડી લીખ દેઇ મુજકૂ, દેખ ઠગે હે પરદેશી,
આવ્યા જુનાગઢ હરીકા, ભકત રહે મહેતા નરસહી. ૧
દ્વારકાં દરશનને જાતે, સાધુ નરસહી કે દ્વારે આન ખડે,
મકાન દેખકે સાધુજી, કગળ ખોલકે ઉતર પડે;
ઈતનેમેં નરસહીજી આયે, સંતનકુ જાય ચરણુમે પડે,
કરપાઇ રસોઈ સંતનકુ, લડુ પેડે દહીત આડે.

સહેર.

સાધુકી પંગથ પડી, મહેતા નરશહી કે દ્વારજી,
હરી હર કર લગે જમને, નરસહીકુ હીલા પોકારજી;
સાધુ કૂ ચદર દઈ જરી ઓર જરતારજી,
ઓર કૂચકર સાધુ ચલે આયે ગુરૂ ગીરનારજી.

દાદરો.

ઢુંઢા પુરી સારીજી, કરી ચલનેકી તૈયારીજી,
તનમાં ફીકર ભારીજી, કરે દીલમાં લાચારીજી;
બ્રાહ્મણ હે આકારીજી, દેતા નરસહીકુ ગારીજી,
પીછે આયે ગીરનારીજી, મીલી જમાત સારીજી.

ચાલ.

બ્રાહ્મણ પૂછતા જમાત કયાંસે આઇ,
સબ સાધુ કહેતા આવી બ્રાહ્મણે તાંઈ;
એક જુનાગઢ નરસહીજી બકત સવાઇ,
ઇનને તો હમારી રસોઇ ખુબ કરવાઇ.

રંગત લાલજી.

સુનકે બચન સાધુકા, બ્રાહ્મણ દીલગાં હુવા ઉદાશ,
દીલગાં હુવા ઉદાસ લાલજી, દીલગા હુવા ઉદાશ;
જલદી દોડ જુનાગઢ આવ્યા, નરસહીજીકી પાસ,
નરસહીજીકી પાસ લાલજી, નરસહીજીકી પાસ;
ખોટી હુંડી લીખદઈ મુજકુ, રૂપીયાવિના મારે નહી સરસી,
આવ્યા જુનાગઢ હરીકા ભક્ત રહે મહેતા નરસહી;
બ્રાહ્મણ નરસહીકા હાથ પકડે મેતાજીપે લડનેકુ લગ્યા,
મેં જાવુ રાજ્યમે તુજે કરવાઉ કેદ તેં દીઆ દગા;
બ્રાહ્મણ નરસહી ગયે રાજ્ય મે, કામદારકુ દીઆ જગા,
ખડા હાથ જોડકે ગરીબ બ્રાહ્મણકા અહાં કોઈ નહી સગા.

સહેર.

રાજા કહે બ્રાહ્મણકુ નરસહીકૂ કયું દેતા ગાળજી,
શા કારણ લડનેગા કહો તૂં મારા લાલજી;
હાથ જોડ બ્રાહ્મણ કહે નરસહીસે મેરા માલજી,
ખોટી હુંડી લીખ દેઇ મુજકુ જબ આવ્યા મેં ચાલજી.

દાદરો.

રાજા નરસહીપર રૂઠજી, નરસહી તું બોલે જુઠજી;
બડા તુંહે ત્રાકૂટજી, લીઆ બ્રાહ્મણકુ લુટજી
નરસહી નહી બોલે જુઠજી, રૂપીઆ સારે ગયે ખુટજી;
ભગવત ઈનપેર રૂઠજી, નરસહી ચલે ઉઠજી.

ચાલ.

રાજા કહેતા બ્રાહ્મણકુ ઉઠ ક્યાં જાવે,
નરસહીકી પાસ ફુટી કોડી નહી પાવે;
ઓ ઘરમાં જાય સંતનકી ધુમ લગાવે,
લોકોકૂ ઠગ ઠગ, સાધુકુ એહી જગાવે.

રંગત લાલજી.

સુણકે બચન રાજાકા, બ્રાહ્મણકી ફગર ગઇ હે બેઠ,
ફગર ગઇ હે બેઠ લાલજી ફગર ગઇ હે બેઠ;
વાંસે અગાડી ગલ્યા જાડીમે, મીલ્યા સાગળીઆ શેઠ,
મીલ્યા સાગળીઆ શેઠ લાલજી, મીલ્યા સાગળીઆ શેઠ;
ખોટી હુંડી લીખ દીઇ મુજકુ, દેખ ઠગે હે પરદેશી,
આવ્યા જુનાગઢ હરીકા ભક્ત રહે મહેતા નરસહી;
બહોત દીનુકા ફીરૂ ભટકતા, મૂજે ખબર લગીનાહે તારી,
તુ પરખ લે રૂપીઆ, સેઠ સાગળીઓ હુંડી સીકારી;
નરસહીજીએ મને મોકલ્યો, ના હુઇ ભેટ તારી મારી,
નરસહીતો શેઠ હે હમારા, મેં હુ ઉનકા અધીકારી.

સહેર.

બ્રાહ્મણ રૂપીઆ લે નરસહી કે દ્વારે આયજી,
ધન ધન હમારા ભાગ્ય હે, દરસન તુંમારા પાયજી;
બ્રાહ્મણ કે સુન હાલ, ચલ રાજાજી ગાલને ધાયેજી;
નાગર કરતે મસ્કરી, ચરણુમે શીશ લગાયજી.

દાદરો.

બ્રાહ્મણ હાંસે ચાલ્યાજી, ગલેમે પેહેરી માલાજી,
મીલ્યા હે મોરલીવાળાજી, ખ્યાલે તુમપર હાલાજી;
ખ્યાલ નરસહીકા આલ્યાજી, કે ગાતે તારે વાલાજી,
હુવા હે બોલ બાલાજી મોં દુશ્મનકે કાલાજી.

ચાલ.

કહે ભેરોસીંગ બાદળીએ ખ્યાલ બનાતે,
ગુરૂ બુદ્ધગીર હુંડી નરસહીકી ગાતે;
આ લક્ષ્મણદાસ રંગ ઉપર તોરા જલાકાને,
ઓ સુખલાલકે મોસરે મનકે ભાને.

સમાપ્ત.